כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום שלישי ■ פרשת צו ■ י"ב אדר ב' ה'תשפ"ב ■ 15.03.2022 ■ גליון מס' 675

שתיית יין בפורים חובה או מצוה בעלמא? / סיכום

/ ר' צבי רייזמן שליט"א

נחלקו הפוסקים האם יש שתיית יין בפורים היא חובה או מצוה בעלמא.

• מדברי השו"ע משמע שיש חובה גמורה להשתכר בפורים.

• אך הביאור הלכה פסק כשיטת הראבי"ה, מהרי"ל והטור "כל זה למצוה ולא לעכב".

ובנדון כמה חייב או צריך לשתות נחלקו הפוסקים:

• לדעת רש"י והב"ח ורבי ישראל מסלאנט - ישתה יין עד שישתכר ויאבד את צלילות הדעת, שלא ידע להבדיל בין "ארור המן וברוך מרדכי". וכן נראה שנקט להלכה הטור ששינה את הלשון ממאמר רבא "מחייב אינש לבסומי" וכתב "צריך שישתכר".

ובשערי תשובה (ס"ק ב) כתב "שהגאון חכם צבי היה נוהג בימי בחרותו לקיים המימרא כפשוטו". וכן העיד האדמו"ר מקלויזנבורג בשו"ת דברי יציב (או"ח סימן קי) "מי ששמח באמת בדברי תורה יוצא בזה שמחת פורים ביינה של תורה, אך אבותי הקדושים ברוב ענוותנותם ושפלותם בעיני עצמם קיימו כפשוטו כידוע".

• שיטת הרמב"ם - ישתה יין עד שישתכר וירדם מתוך שכרותו, וזהו שיעור קטן יותר משתיית יין הגורמת לאיבוד צלילות הדעת מתוך שכרות מוחלטת. וכדבריו פסק הרמ"א (סי' תרצה סעי' ב) "ויש אומרים דאין צריך להשתכר כל כך, אלא שישתה יותר מלימודו ויישן. ומתוך שישן, אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי. ואחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכון ליבו לשמים". ובמשנה ברורה (ס"ק ה) כתב על דברי הרמ"א "וכן ראוי לעשות".

• לדעת הארחות חיים, הרמ"ע מפאנו, השפת אמת והיד אפרים, אין חיוב לשתות יין עד שישתכר, אלא ישתה מעט יותר מהרגלו. ומדברי מרן השו"ע שהעתיק להלכה את דברי רבא "חייב אדם לבסומי", ולא כתב כדברי הטור "צריך שישתכר", יש לדייק שנקט להלכה שאין חיוב להשתכר אלא "להתבסם", דהיינו לשתות מעט יותר מהרגלו.

ובביאור הלכה (שם ד"ה עד דלא ידע) הביא מדברי המאירי שכתב "ומכל מקום אין אנו מצווים להשתכר ולהפחית עצמינו מתוך השמחה, שלא נצטווינו על שמחה של הוללות ושל שטות, אלא בשמחה של תענוג שיגיע מתוכה לאהבת השי"ת והודאה על הנסים שעשה לנו". ואת דברי החיי אדם שכתב: "כיון שכל הנס היה על ידי יין לכן חייבו חכמים להשתכר, ולפחות לשתות יותר מהרגלו כדי לזכור הנס הגדול. ואמנם היודע בעצמו שיזלזל אז במצוה מן המצות בנטילת ידיים וברכה וברכת המזון או שלא יתפלל מנחה או מעריב או שינהוג קלות ראש, מוטב שלא ישתכר וכל מעשיו יהיו לשם שמים".

לסיום, המהרש"א פירש את דברי הגמרא במסכת בבא מציעא (כג, ב) "בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במילייהו, במסכת ובפוריא", שאחד משלושת הדברים שמותר לתלמיד חכם לשנות בדיבורו הוא "בפוריא", דהיינו ש"מותר לשנות ולומר דלא ידע גם אם הוא אינו מבוסם כל כך וידע". ומבואר בדבריו, כי תלמיד חכם היודע בעצמו שאינו יכול להשתכר או להתבסם בפורים, רשאי לשנות בדיבור ולהראות כאילו הוא מבוסם ואינו יודע להבין בין "ארור המן" ו"ברוך מרדכי".

{ר' צבי רייזמן שליט"א [לוס אנג'לס] בעל הסדרות התורניות הנודעות בעולם התורה "רץ כצבי", פרסם חיבור תורני רב היקף בסוגיית שתיית יין בפורים. להלן סיכום עמדת הפוסקים}

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

הסכמה וכפיה בחינוך האדם
ריבון העולמים לא רק נתן תורה לעמו ישראל, אלא הוא גם מחנך ומדריך את ישראל. זאת אנו...
המשך בעמ' 2

שו"ת חורף
שו"ת קצר בענייני פורים...
המשך בעמ' 3

חלוק לבן
במשך שבעת הימים שבין כ"ג באדר ועד כ"ט באדר, שימש משה ככהן גדול בהקמת המשכן, וכל הקמת...
המשך בעמ' 4

סיפור לשבת
קורבן נעלה!!!
סיפור מופלא עד מאוד, העוסק באנשים שענוות־אמת היתה נר לרגלם, שסופר אחר פטירתו של...
המשך בעמ' 5

שביבים
- *למי מגיע הכבוד?*
- *לימוד תורה מכפר*
- *זה הקטן גדול יהיה*
- *מתפרנסים מעבירות*
- *לנגוע בקדושה*
- *והדופאים לא האמינו למראה עיניהם.*
- *ברכת שהחיינו על תחפושת*

המשך בעמ' 6

התעלות האדם ע"י הגלות
"זאת תורת העולה, היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר". מבאר רבינו אור החיים...
המשך בעמ' 8

הגרוזיני ש"התפגר" בפורים
פורים תשי"ג בבית מדרשו של הרבי מלובביץ' בברוקלין: ההתוועדות נפתחה במאמר חסידות עמוק...
המשך בעמ' 8

הסכמה וכפיה בחינוך האדם

/ הרב יעקב הלוי פילבר

ריבון העולמים לא רק נתן תורה לעמו ישראל, אלא הוא גם מחנך ומדריך את ישראל. זאת אנו לומדים מדברי הנביא [ישעיה מח יז] "אני ה' אלקיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך". את הדרכתו של הקב"ה אנו מוצאים בכמה מקומות בתורה, שהמשותף שבהם הוא השילוב של הסכמה והכפייה, ההתנדבות והמצווה. את השילוב הזה אנו מוצאים כבר במעמד הר סיני, שאין הקב"ה כופה עליהם את התורה מיד, אלא תחילה הוא שולח את משה להציע לעם ישראל את התורה ככתוב [שמות יט ז]: "ויבא משה ויקרא לזקני העם וישם לפניהם את כל הדברים האלה אשר ציוהו ה' ". ואת ההצעה הזו מקבל העם בהסכמה ככתוב בהמשך: "ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה" וכן מוצאים אנו הנהגה זו ככתוב [שם כד ז]: "ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע".

והנה על אף הסכמתו של העם לקבל את התורה בבחירתו החופשית אין הקב"ה מסתפק בהסכמתם זו של עם ישראל, אלא כופה עליהם את ההר כגיגית, ואומר להם[שבת פח א]: "אם אתם מקבלים את התורה - מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם". הנהגה זו של הסכמה וחובה חוזרת על עצמה גם בהקמת המשכן, שגם כאן התורה פונה בתחילה אל העם בקריאה להתנדבות הלב, ככתוב: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי". וגם כאן העם נענה התלהבות מעל לכל המשוער עד שהיה צורך להעביר קול במחנה: "איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש, וכלא העם מהביא".

ואכן המשכן הוקם בהתנדבות העם, אך גם כאן אין הקב"ה מסתפק בהמשך עבודת המשכן להבא ברצון הטוב ובהסכמה של הכהנים והעם בלבד, אלא מיד לאחר הקמת המשכן מטיל הקב"ה את עבודת המשכן בצו מחייב, ככתוב: "צו את אהרן". ופירשו בגמ' [קידושין כט א] "תנא דבי ישמעאל: כל מקום שנאמר 'צו' אינו אלא זירוז מיד ולדורות - זירוז דכתיב 'וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו'. מיד ולדורות, דכתיב: 'מן היום אשר ציווה ה' והלאה לדורותיכם'. "הזירוז" בא לומר שאין לסמוך על התנהלותו החופשית של האדם אלא צריך לעוררו ולדחוף אותו למלא את המוטל עליו. הנהגה זו לא הייתה לשעתה בלבד אלא היא נוהגת גם לדורות. יחד עם זאת מוסיפה הגמרא שאין להסתפק במשמעת מחייבת בלבד אלא חייבים אנו לשלב עמה פעולות של חיזוק ואימוץ, כך שהתמיכה המחזקת ומאמצת עם המצווה המחייבת תביא לבסוף שהחניך יבוא מעצמו לקיים את המצווה, ברצון והסכמה.

אלא שהנחיה זו לנהל את המערכת החינוכית בשילוב של חובה עם בחירה, להביא את המתחנך להסכמה בתוך מסגרת מחייבת, הנחיה זו הייתה ישימה אילו כל המתחנכים היו עשויים מקשה אחת ביכולות וברצונות, כי אז היה אפשר להכין תכנית אחת אחידה איך לנהל ולקדם את התלמידים אל המטרה החינוכית שיש להציב בפניהם. אבל במציאות אין המתחנכים עשויים מקשה אחת, כפי שאנו רואים כבר בתורה שדברה כנגד ארבעה בנים, שהקושי של כל אחד מהם שונה משל חברו. ועל כן לכל אחד מהם יש להשיב תשובה אחרת. השוני והמגוון מצויים גם במסגרות החינוכיות שלנו. יש בהן תלמידים מחוננים אך רובה של אוכלוסיית התלמידים הם הבינוניים, אך יש בה גם קבוצה לא קטנה שאינה משתלבת במערכת הקיימת, אם בגלל קשיי למידה או מפני קשיי השלמה והסתגלות. המערכת ברובה מתעלמת מעובדות החיים והיא נוקטת בשיטת "מיטת סדום" שהייתה בגודל אחד לכולם. אף כאן אנו מעמידים בפני כלל התלמידים, פחות או יותר דרישה אחת ותכנית אחת ההולמת את הרמה הבינונית של התלמידים, אך בה בעת אנחנו פוגעים בבעלי היכולת הגבוהות כאשר אנו קוצצים להם את הכנפיים בניסיון להתאימם לסטנדר המצוי אך לא פחות אנו פוגעים במי שאינם מסוגלים או אינם רוצים להשתלב במערכת, ואנו מותחים אותם מעבר ליכולתם.

זכורני בישיבת מרכז הרב שמענו ממורנו ורבנו הרב צבי יהודה דרך חינוכית האומרת "כל מה שאתה יכול להעלות העלהו". כלומר יש לקחת כנתון הפתיחה את מצבו העכשוי של התלמיד, אבל לעולם לא להסתפק בה, אלא לנסות לרומם ולהעלות אותו למשהו נעלה יותר מבלי לקבוע מראש את הרף שצריך להגיע אליו אלא להתקדם בקצב האישי של התלמיד כך נצליח לקדם את המערכת.

שו"ת חורף

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שו"ת קצר בענייני פורים

שאלה: קניתי כעת כ-10 קערות הגשה מזכוכית תוצרת חו"ל באחת החנויות לממכר כלי בית. אני מתכננת לאפות עוגיות ביתיות, להניח אותן בתוך כלי ההגשה, ולשלוח את זה כמשלוח מנות בצירוף בקבוק יין. שאלתי היא, האם אני צריכה לטבול את כלי ההגשה?

תשובה: בדרך כלל מי שקונה כלי כמתנה לחברו אינו צריך הנותן לטבול את הכלי, מאחר ואצלו אין הכלי נחשב כ'כלי אכילה' אלא ככלי המיועד למתנה. אולם בנידון שאלתך שאת מניחה דברי מאכל על הכלי, יש מקום להסתפק האם משום כך זה הופך את הכלי כבר ברשותך ל'כלי סעודה' המחייב אותך טבילה קודם ההשתמשות בכלי. ונראה שעדיין אין זה נחשב כלי אכילה ברשותך, מאחר ואין את מתכוונת כלל לאכול מתוך כלי זה אלא רק כעיצוב של משלוח מנות, ואף מצאנו בחלק מהפוסקים סברות לגבי כלים של בית מלון ומסעדה שאין זה נחשב 'כלי סעודה' לגבם, ואף שיש מהפוסקים ששוללים סברא זו מכל מכל, מכל מקום נידוננו הוא עדיף מחמת כמה טעמים. ולכן את לא צריכה לטבול את כלי ההגשה. אלא שיש לשאול שאלה אחרת, אם בכל זאת רצונך לטבול את כלי ההגשה, וזאת כדי לחסוך למקבלי משלוח המנות את הטרחה ללכת למקווה הכלים לטבול את הכלי, האם הטבילה שלך תועיל. שיש מקום לומר שמאחר ואצלך אין זה נחשב 'כלי סעודה' אם כן זו טבילה קודם שנוצר החיוב, ואין טבילה זו תועיל, ואכן דנו בזה הפוסקים. אולם למעשה נראה שהטבילה הזו כן תועיל, אך יש לטבול בלא ברכה. ולכן לסיכום, יש לך 2 אפשרויות:

א) לא לטבול את כלי ההגשה, ותצייני למקבלי משלוח המנות שהכלי לא טבול.

ב) כן לטבול את כלי ההגשה, אך ללא ברכה, ולציין למקבלי משלוח המנות שהכלי טבול.

שאלה: מתי מסתיים צום תענית אסתר?

תשובה: הצום בעיקרון מסתיים בזמן 'צאת הכוכבים' כמו שאר הצומות. אולם למעשה הצום מסתיים רק לאחר קריאת המגילה, שהרי אסור לאכול (אפילו מעט) ולשתות (שתית מים אפשר להקל בעת הצורך) קודם שנשמע קריאת מגילה. אך מי שחולה קצת או שהתענית קשה עליו, יכול לטעום מעט (לשתות קפה, לאכול מזונות פחות מכביצה, ושאר מאכלים אף יותר). נשים השומרות על ילדיהן ומחכות לקריאת המגילה מאוחרת יותר מותרות בטעימה, שהרי מן הסתם קשה עליהן להמתין בצום זמן רב כזה. והוא הדין לגברים שבגלל סיבה כזו או אחרת שומעים את המגילה מאוחר יותר.

שאלה: אני חושש שמרוב עומס מבורך של מצוות היום, אשכח לתת 'מתנות לאביונים'. האם אני יכול לתת את המתנות לאביונים למשפחות נזקקות כבר כעת לפני פורים, עבור פורים?

תשובה: בעיקרון לא ניתן לתת את המתנות לאביונים לנזקקים כבר כעת - קודם פורים - מחמת ב' סיבות:

א) יש אומרים שהנתינה צריכה להתבצע בו ביום, וכמו שאר מצוות היום שלא ניתן לקיימן קודם יום הפורים.

ב) גם אם נאמר שבאופן עקרוני הנתינה לא חייבת להיות בו ביום, מכל מקום אם ניתן לעניים את הכסף כבר כעת, יש לחשוש שמא העניים ישתמשו בכסף זה לצרכים אחרים ולא ישאר בידם מעות לקיום שמחת הפורים.

אך העצה היא לתת את הכסף ל'גבאי צדקה' או לכל יהודי אחר, ולמנות אותו שליח לתת את המעות לאביונים ביום הפורים עצמו, ואו אז אנו מקיימים את המצווה בעצמנו ביום הפורים (ששלוחו של אדם כמותו) והכסף מגיע לעניים ביום הפורים וממילא אין חשש שמא ישתמשו בו קודם לכן.

שאלה: בהמשך להלכה הקודמת, יש משפחה נזקקת שאני רוצה לתת לה 'מתנות לאביונים', אך העניין הוא שהם גרים בעיר אחרת ולא אוכל להגיע אליהם ביום הפורים.

בהלכה הקודמת הרב הציע לתת לגבאי או כל שליח אחר שיתן להם את הכסף עבורי בו ביום. אולם גם זה לא מעשי, מאחר והם שומרים על כבודם ואינם רוצים שאנשים אחרים יהיו מודעים למצבם הכלכלי, אך ממני הם יסכימו לקבל, אך אם אשלח להם שליח וכדומה, זה יגרום להם לבושה.

האם יש אפשרות אחרת?

תשובה: בהלכה הקודמת כתבתי ב' סיבות מדוע יש לתת לאביונים את המעות בו ביום.

א) כי יש פוסקים שסוברים שהנתינה צריכה להתבצע בו ביום כמו שאר מצוות הפורים שאי אפשר לקיימם קודם הפורים.

ב) כי אם ניתן לנזקקים את הכסף קודם פורים, יש לחוש שישתמשו בו קודם פורים.

והנה מדברי כמה וכמה פוסקים מבואר שמעיקר הדין ניתן לתת את המתנות לאביונים קודם פורים, ואין לחשוש לחשש הראשון אלא רק לחשש השני, ואם נמצא דרך לפתור את החשש השני - אז אכן יהיה אפשר לעשות זאת.

ולכן אם ברצונך לסמוך על השיטות הללו (ואכן יש על מי לסמוך) יש שתי אפשרויות היאך לנטרל את החשש השני.

א) לתת להם את הכסף קודם הפורים אך להתנות עמהם בפירוש שהמעות הם עבור סעודת פורים ובכך אין לחוש שישתמשו במעות עבור שימושים אחרים קודם הפורים.

ב) לתת להם את הכסף קודם פורים בתורת פיקדון, ורק בפורים יהפכו המעות למתנה, וממילא אין לחוש שעד פורים ישלחו יד בפיקדון. ואם אפשר לעשות זאת החל מי"א אדר - עדיף, ואם לא, אפשר גם קודם לכן.

והנה אצל חלק מהבנקים התווסף בשנים האחרונות שירות חדש שנקרא 'שליחת מזומן', באופן שנכנסים לאפליקציה בנייד ובוחרים בשירות המבוקש, והמוטב מקבל הודעה כתובה לנייד שלו בו עם קוד, ואת הקוד הזה הוא מזין במכשיר כספומט של אותו בנק של הנותן, ובכך הוא מקבל את הכסף מבלי שהכסף עובר כלל דרך חשבון הבנק שלו. ובצורה כזאת אפשר באמת לשלוח את הכסף בו ביום, והמוטב מקבל כסף מזומן בו ביום, והכל מתבצע רק בין שניהם אפילו שהם גרים בקצוות שונים של הארץ. אולם צריך הנותן לוודא שאכן המקבל ימשוך את הכסף, ויעשה זאת במהלך יום הפורים עצמו. וצריך שלמוטב יהיה מכשיר נייד עם SMS. דרך זו עדיפה מסתם 'העברה בנקאית' רגילה, מאחר ובהעברה בנקאית לוקח לפעמים לפחות יום עסקים אחד עד שהכסף נזקף לזכותו של המוטב, ואם כן או שהנתינה לא התבצעה בפורים (לא כל כך מהותי) או שקבלת הכסף תהיה אפשרית רק לאחר הפורים (מהותי ומעכב). ועוד שלפעמים המוטב נמצא ביתרת חוב בבנק (או שחשבון הבנק שלו מעוקל) וגם לאחר שהכסף נזקף לרשותו אינו יכול למשוך אותו, ובמקרה כזה כתבו הפוסקים שאין כאן 'נתינה' אלא רק 'מחילת חוב' ולא מקיימים בזה מצוות מתנות לאביונים.

חלוק לבן

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי הכ"מ, רות ב"ר חיים יהודה ע"ה

במשך שבעת הימים שבין כ"ג באדר ועד כ"ט באדר, שימש משה ככהן גדול בהקמת המשכן. וכל הקמת המשכן[1] יחד עם הקרבת הקורבנות, נעשו רק על ידי משה[2]. עד ליום השמיני - א' בניסן, בו נכנסו גם אהרן ובניו לשמש בקודש[3].

בכל אותם הימים, שימש משה בכהונה כשהוא מולבש - ב'חלוק לבן'[4].

על סוג בגדי כהונת משה, שאלה הגמרא - במה שימש משה כל ז' ימי המלואים[5]. למרות שלכאורה, אין לנו שום נפקותא מזה. וכדרך שהגמרא אומרת בכמה מקומות - מאי דהווה, הווה. וזאת משום שלא יתכן שמשה, לא היה לבוש בבגד מיוחד[6]. אך מאידך הוא לא יכל ללבוש בגדי כהונה, שטרם התקדשו לכך עד ליום השמיני - בו הם נמשחו והוקדשו לעבודה[7].

אם נתבונן היטב בדבר, נמצא שזו הלכה הקשורה לימינו אנו במיוחד.

מכל קורבנות הציבור, אף אם הותרה בהם טומאה - וניתן להקריבם גם בלא טהרת פרה אדומה. אין לנו קורבן שניתן להקריבו, בלא כהונה ומזבח בנוי. שכן הכהן חייב לקבל את הדם, ולהזותו על המזבח. ולולי כן, לא הוכשר הקורבן למצוותו.

ואמנם בניין ההיכל, אינו מעכב - כדרך שחידשו עולי הבית השני. 'שמעתי שמקריבין - אע"פ שאין בית'[8].

לעומת זאת בניין המזבח מעכב, שכן צריך להזות עליו ממש - בצדו.

אך שונה הוא קורבן הפסח, משאר קורבנות הציבור. שכן ניתן להסתפק בשפיכת הדם על המזבח, אף בלא זריקה ממש[9]. ומכיוון ששלמה המלך קידש את רצפת העזרה, להיות כולה כמזבח עצמו[10]. אזי כשאין מזבח, ניתן לשפוך את דם הפסח - בכל מקום שהוא בוודאי חלק מהעזרה. גם אם אין הוא מקום המזבח, המכוון[11].

לאחר כל זאת, אנו צריכים לכהן שיקריב את הקורבן. ואין הכהן נחשב כהן - אלא כשהוא מולבש בבגדי הכהונה[12]. אך כל זאת רק כאשר ישנו מקדש בנוי, מה שאין כן בבמות.

גם בימי המילואים, היה במשכן דין של במות[13]. למרות שהיה כבר את תבנית המשכן, יחד עם המזבח הבנוי. וזאת משום שהם טרם נמשחו - ולכן הם היו בגדר של במה בלבד.

וגם בימינו אנו, שקדושה ראשונה במקדש - קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא. בבואנו להקריב קורבן פסח, אף שאין בית בנוי - דין במה יש לו. וכשם ששימש משה באותם הימים - בחלוק לבן. כן גם כיום ניתן לייחד בגד מיוחד - אף שאין בו את התכלת, הנמצאת בבגדי הכהונה.

ובוודאי שניתן לאכול את הפסח הבא בטומאה - שלא בא הפסח אלא לאכילה[14].

ולכן פרשת צו נמצאת תמיד בשנה רגילה, בשבעת הימים שלפני חג הפסח. כדוגמת ימי המילואים של משה רבינו. ואילו בשנים מעוברות, פרשת צו נמצאת תמיד בסמיכות לקריאת המגילה. שם אנו קוראים על מרדכי, שלבש בגדי כהונה על עצמו[15]. כהוראת שעה לישראל, שיכולים הם לשוב ולהיות רצויים בפני ה'. ומתוך חביבות הנס שנעשה להם, בראותם את מרדכי יוצא מלפני המלך בלבוש מלכות. חזרו וקבלו ישראל את התורה - מרצון.

ואף על פי שרק נבנה המזבח בימיהם, והבית עדיין היה חרב. זכו ישראל להתקרב, לקראת הקמת המקדש השני - בימי דריווש בן אחשוורוש.

כן יזכנו הקב"ה שנוכל להזות את דמי קורבן הפסח - על קיר המזבח[16], משוכלל ובנוי עם בית המקדש השלישי.

1 - **ויביאו את המשכן וגו'** שלא היו יכולין להקימו ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן הניח לו הקדוש ברוך הוא הקמתו - רש"י שמות לט, לג
2 - **ויקטר המזבחה** משה שמש כל שבעת ימי המלואים - רש"י ויקרא ח, כח
3 - **ורחצו ממנו משה ואהרן** ובניו יום שמיני למלואים הושוו כולם לכהונה ותרגומו ויקדשון מניה בו ביום קדש משה עמהם - רש"י שמות מ, לא
4 - משה שמש כל שבעת ימי המלואים בחלוק לבן - רש"י ויקרא, שם
5 - תענית יא: ובע"ז לד.
6 - ומסתמא אין הדבר כשר שהיה עובד בבגדיו של חול שיוצא בהן לשוק - רש"י תענית, שם
7 - י"ל דשבעת ימי המלואים דוקא איבעיא שעדיין לא נתקדשו בגדי כהונה כדכתיב והזית על אהרן ועל בגדיו וגו' - תוד"ה **במה שמש** ע"ז, שם
8 - ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית - זבחים סב.

9 - פסחים פט. וברש"י שם, ד"ה **פסח בשפיכה**
10 - דתניא (מלכים א ח, סד) ביום ההוא קידש המלך תוך החצר וגו' כי מזבח (שעשה משה) קטן מהכיל **דברים ככתבן**. דברים ככתבן שקדש את הרצפה כולה לשם מזבח להקטיר עליה לפי שהיה המזבח קטן מהכיל עולות ושלמים שהקריבו לחנוכת המזבח - זבחים נט. וברש"י שם
11 - ואי סלקא דעתך סבר רבי יהודה כולה עזרה מיקדשא הא איתעבידא ליה מצוותיה. ודלמא משום דקסבר שפיכה מכח האדם בעינן, אם כן נשקליה ונשפיך ליה אדוכתיה ודלמא משום דבעינן מצוה מן המובחר - זבחים ס.
12 - בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם - זבחים יז:
13 - וה"ר יעקב מאורליינ"ש פירש דאפי' נתקדשו מ"מ כל ז' ימי המלואים שהיה משה מעמיד המשכן ומפרקו היה נחשב כמו במה ואין בגדי כהונה בבמה כדאמר בפ"ב דזבחים (דף קיט:) - תוד"ה במה שמש ע"ז, לד.
14 - הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה שלא בא מתחילתו אלא לאכילה. **שמתחילתו לא בא אלא לאכילה** כשנצטוה עיקר פסח לאכילה נצטוה דכתיב לפי אכלו וכי שרייה רחמנא למיתי בטומאה מאיש נדחה ואין צבור נדחין אדעתא למיכליה שרייה - פסחים עו: וברש"י שם
15 - כשאחשוורוש שואל את המן, מה לעשות יקר וגדולה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, הוא עונה לו - יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך. ובחילת מלכותו לבש אחשוורוש את בגדי הכהן הגדול במשתה אשר עשה - בהראותו את עושר כבוד מלכותו א"ר יוסי בר חנינא מלמד שלבש בגדי כהונה. ואם כן מרדכי היה לבוש באותו בגד מלכות מיוחד - בגדי הכהונה
16 - בברכת הגאולה שאנו מברכים בליל הסדר, אנו מבקשים - אֲשֶׁר יַגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבַּחֲךָ לְרָצוֹן, וזאת משום שעל פי המבואר, ניתן להקריב את קורבן הפסח גם בלא המזבח. וכדי שנזכה לקיום המצווה בשלימות, אנו מבקשים להזות את הדמים על קיר המזבח ממש

סיפור לשבת

קורבן נעלה!!!

סיפור מופלא עד מאוד, העוסק באנשים שענוות־אמת היתה נר לרגלם, שסופר אחר פטירתו של אחד מהמיוחדים, שהיה מופלג בתורה וביראה, רבי שמואל יצחק שטרן זצ"ל, ממייסדי מוסדות "בית לפליטות" "קרית בנות" בירושלים ו"בית החלמה ליולדות" בטלז סטון.

הרב שטרן שהיה נכדו של הרב יעקב יוסף הרמן, שאודותיו חובר הספר "הכל לאדון הכל", נודע כבעל חסד מופלג שבמופלגים ולאחר פטירתו התפרסמו סיפורים לא־ייאמנו על מעשיו אלה. בימי ה'שבעה' הגיעו אנשים שסיפרו בבכי כיצד כלכל אותם במשך שנים, וכאשר שמע על בני זוג שאין להם את הוצאות החתונה, מימן בסתר את כל ההוצאות, תוך שהוא מתנה תנאי אחד ויחיד: שאף אחד לא יידע שהוא עשה זאת. כמה וכמה ראשי ישיבות ממרביצי התורה הגדולים ביותר בדורנו העידו ואמרו שאלמלא התמיכה הכספית שהעניק להם הרב שטרן זצ"ל, לא היתה ישיבתם קיימת כלל, וממילא יוצא שזכויות לימוד התורה שנרשמו במשך השנים על ידי אלפי־אלפי התלמידים, נרשמות על שמו.

גם מרן הסטייפלר רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל קירבו עד למאוד, והפקיד בידיו סכומי כסף עצומים שהגיעו אליו למטרות צדקה, ביודעו ש"על רבי שמואל יצחק אפשר לסמוך במאה אחוזים".

המעשה התרחש במוסד חינוכי מסוים שמנהלו התנכל לאחד מילדיו של הרב שטרן, וללא סיבה הנראית לעין החליט להוציא אותו מהמוסד. הרב שטרן היה מזועזע, ובאמת אחר כך התברר שלא היה להחלטה זו של המוסד כל צידוק, אבל המנהל לא היה מוכן להשתכנע ועמד על כך שהבן יעזוב את המוסד. כיון שכך, הגיע האבא, הרב שמואל יצחק, לקחת את בנו ולהחזירו הביתה, ואחר כך להעבירו למקום־לימודים אחר.

בהגיעו לבניין בו שכן המוסד, ממתין לו כבר המנהל עם הבן, והאב לוקח את ילדו למכונית ומתחיל לנסוע. בליבו פנימה היה הרב שטרן נרגז מאוד על ההחלטה של המנהל, וסבר שהיא היתה נגועה באינטרסים שלא מן השורה, מה שאכן התברר מאוחר יותר כטעות של המנהל. הרב שטרן מתחיל לנסוע במכונית, כשבנו לצידו, והנה הוא מבחין במראה שהמנהל רץ אחרי הרכב ועושה לו סימן לעצור. "ברגע הראשון סירבתי לעצור, שכן מאוד כעסתי על המנהל, אבל החלטתי בכל זאת להמתין ולשמוע מה בפיו. אולי ברגע האחרון החליט לחזור בו, ולהשיב את בני למוסד", סיפר.

הרב שטרן עצר, והנה מגיע המנהל ומתנצל על שעיכב את הנסיעה, ופונה להרב שטרן ואומר: "יושב עכשיו אצלי במשרד גביר נודע, שביקשתי ממנו הלוואה בסדר־גודל עתק, והוא מבקש ממני להביא לו ערב רציני, שיוכל לסמוך על חתימתו. הצעתי לו כבר עשרות שמות של ערבים, אבל אף אחד מהם לא סיפק אותו. הגביר קם כבר ממקומו, מספר המנהל להרב שטרן, ואז הוא רואה אותך למטה, במכוניתך, ועשה לי סימן שאתה ערב הגון, והוא יוכל לסמוך על חתימתך".

ננסה להעמיד את עצמנו במקומו של הרב שטרן, ולחשוב מה היינו משיבים למנהל עז הפנים והבלתי־חכם הזה, שרגע אחד לאחר שהוא מסלק את בנו של הרב שטרן מהמוסד, ללא כל צידוק, הוא חוזר אליו ומבקש שיחתום לו על ערבות להלוואה כה גדולה. הרי סביר להניח שאם זה היה קורה לנו, לא היינו מתגברים על עצמנו, והיינו מסלקים את המנהל בבושת־פנים. אבל הרב שמואל יצחק שטרן זצ"ל לא השיב כך. הוא אזר את כל הכוחות הנפשיים שהיו בו, והחליט להתגבר על עצמו ולחתום למנהל על כתב־הערבות להלוואה הגדולה. ברבות הימים סיפר לבניו שאפילו לא הסתכל על הסכום המדויק של ההלוואה, כי חשש שאם יראה שמדובר

המשך בעמוד הבא...

בסכום כסף גדול מדי, הוא עלול לחזור בו מההסכמה לחתום...

אבל הסיפור לא נגמר. אחרי שבועיים הגיע המנהל שנית, וביקש מהרב שטרן לחתום לו על הלוואה נוספת... והוא חותם... וכך גם פעם שלישית, רביעית וחמישית.

סיפור מופלא שכזה, לבד מכך שאין ספק שיעמוד לו כחומת־מגן בפני בית דין של מעלה, מוכיח לנו שגם אנחנו יכולים להגיע לדרגות־שיא שכאלה, שבאמת אינן נתפסות. ברגע הראשון יתכן שנתלבט בכך; לעשות טובה לאדם, בדיוק ברגע שאני כה כועס עליו?! אבל הנה היה כאן בעולם הזה אדם יקר ־ המציאות, שהתגבר על עצמו ועשה את זה. אז גם אנחנו נוכל לנצח בעז"ה את היצר־הרע ולעשות כמותו!

(ברכי נפשי, הובא בגיליון 'שבת אורה')

שביבים / שאול שיף

למי מגיע הכבוד?

"צו את אהרן" - אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות, אמר רבי שמעון: ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חיסרון כיס. (רש"י)

רבי אייזל חריף ישב יום אחד בסעודת שמחה, ודיבר בדברי תורה עם שכניו לשולחן. לפתע נכנס לאולם אחד מעשירי סלונים, יהודי שהיה מקובל כקמצן שמעולם לא פתח ידו לצדקה. חרף זאת, כל הקהל קם לכבודו, ובעל השמחה אץ רץ להושיבו בראש השולחן.

פנה רבי אייזיל אל המסובים לידו, ואמר להם: זוהי כוונת המאמר 'ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חיסרון כיס'.

והוסיף: כאשר חולקים כבוד לעשיר המקיים את מצוות יצחק אבינו "הווה גביר לאחיך" - היינו, שתהייה לאחיך גביר המזכה את הזולת בגמילות חסד, ושאחיך הנצרך מקבל מידך פעם נדבה הגונה, הרי שאדם כזה זכאי לדרוש מעט כבוד על מעשיו, והוא ראוי לכך. אבל, לעומתו, צריך להיות זהירים מאוד גם "במקום שיש חיסרון כיס", להיזהר עם אותם הגבירים שאינם מאפשרים להגיע אל כיסם, שעליהם נאמר: "חלבמו סגרו" (תהילים יז, י) שעושרם וטובתם נעולים בשבעה בריחים, אבל באותה שעה "פימו דיבר...בגאונם" (תהילים נט, יג) עמידתם עמידה של רחבות ופיהם מלא עזות וגאווה, אלה - בזכות מה מגיע להם הכבוד?

לימוד תורה מכפר

"זאת תורת העולה" - אין העולה בא אלא על הרהור הלב (פרשה ז, ג)

מדוע כל הלומד הלכות קורבנות, כאילו הקריב קורבן? אמר על כך רבי יהונתן אייבשיץ, משום שלדברי חז"ל, הטעם לכך שקורבנות מכפרים על חטא, הוא בגלל העובדה שהחוטא חושף עצמו, אגב כך, ברבים לבושת פנים, בשעה שהוא מביא קורבן עולה או קורבן חטאת ואשם, והכל רואים שחטא, ובושה זו עצמה היא שמכפרת עליו.

ומאחר שאף לימוד התורה כרוך, בעוונותינו הרבים, בבושות, כיוון שיהודי היושב ולומד תורה נתון ללעג, מוחזק כ"בטלן", על כן, בעצם לימוד התורה שלו, כבר יש לו כפרה.

זה הקטן גדול יהיה

"ואש המזבח תוקד בו": בעל "חידושי הרי"ם" בחן פעם את נכדיו בפרשת השבוע, וכאשר תירגם לייב'לה הקטן ליידיש את הכתוב: "ואש המזבח תוקד בו", והדגיש את המלה "בו", שאלו הסבא - במי תוקד האש?

השיב לייב'לה: באהרן הכהן, אש הקודש צריכה להיות יוקדת בכהן תמיד.

התרגש ה"חידושי הרי"ם" מההברקה המקורית של נכדו הקטן, ובתום דבריו חיבקו בעוז וקרא באוזני הנוכחים: מובטחני בנכדי זה, שיהא מורה דרך לישראל בהפצת תורה ובעבודת הבורא!

ואומנם, ברבות הימים נתקיימו דברים אלה של בעל "חידושי הרי"ם", וכשגדל לייב'לה, ישב על כיסא קודשו של סבו הגדול בישראל, כאדמו"ר רבי יהודה לייב מגור בעל ה"שפת אמת".

(אמרות חכמה על התורה")

מתפרנסים מעבירות

"והנותרת ממנו יאכלו אהרן ובניו" : רבי יעקב גזונדהייט, רבה של וואַרשה, ערך שיחה עם אחד האדמו"רים של וורשה, ותוך כדי שיחתם העיר לו רבי יעקב, שלכאורה, הוא - הרבי, מתקיים מעבירותיהם של ישראל, מה"פדיונות" שהוא מקבל מבעלי עבירות שבאים אליו, כדי לכפר על חטאיהם.

השיב לו הרבי, שאף הכוהנים התפרנסו מכך - מן הנותרות, מן הקורבנות, שבאו לכפר על חטאים מחטאים שונים. ועל כך רבי חיים מצאנז היה אומר: לכן תיקנו תפילה מיוחדת בשביל הרבי, החי ומתקיים מצרותיהם של ישראל: "ויתיהב לנו מזונא ופרנסא טבתא בלי צרה ועקתא" (תיקוני שבת), כלומר, שיזמין לו הקב"ה פרנסה טובה מזו - שלא יצטרך להתפרנס מצרותיהם של ישראל, מדמי ה"פדיון" שיביא לו זה הבא לשפוך בפניו מר ליבו.

לנגוע בקדושה

"והבשר אשר יגע בכל טמא" : הצביעו בפני רבי שניאור זלמן, בעל התניא, על אברך אחד, שהתחיל לבוא בחברת אפיקורסים. קרא לו בעל התניא ודיבר עמו על הסכנות שבהתחברות עם רשעים, העלולים להשפיע עליו לרעה. חייך האברך ואמר, שעליו לא משפיעים כל כך בקלות, ולראיה - הנה אני מתחבר שנים רבות כל כך עם החסידים שלך, ואף על פי כן, לא נעשיתי עוד היום חסיד. השיב לו רבי שניאור זלמן: זה לא דומה. בטומאה הדין הוא: "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל", כלומר, דבר טומאה, מטמא בנגיעה בלבד, ואילו בקדושה, שעה שחולין מתחברים לתרומה, או שקודשים קלים מתחברים לקודשי קודשים, הם אינם הופכים לקדושה, אלא משעה שהקדושה נבלעת בהם "עד שיבלע בבשרה" (מסכת נזיר לז, ב) ואין הנגיעה בלבד פועלת לגביהם. והוסיף הרבי: ובמיוחד אצלך, מסתבר שנהפוך הוא, בקדושה אין לך אלא נגיעה בלבד, ואילו את הטומאה אתה בולע בשקיקה.

והרופאים לא האמינו למראה עיניהם.

סיפור שהתרחש בהיכל הכולל בהוד השרון שהוקם בזמנו בראשותו של הגאון רבי עזרא ברזל זצ"ל:

בוקר אחד כאשר עשרות האברכים היו שקועים בלימוד, נכנסה להיכל אישה יחד עם בתה, והלומדים כמעט ולא הבחינו בה רק כאשר נשמע קולה המתייפח של האישה, הרימו את ראשם מן הגמרא ושאלו אותה לרצונה. הרב אליהו קירשברג שהיה אז אברך בכולל מספר: לתדהמת הנוכחים, החלה האישה לתאר את הצרה הגדולה שנחתה על משפחתה, כאשר הבת הזו, והצביעה על הילדה שעמדה לצידה, חלתה במחלה קשה, והרופאים חיוו את דעתם שבדרך הטבע אין מזור למחלתה. "כל מה שאני רוצה לבקש מכם הוא, שתתנו לי רשות לנקות את בית המדרש, לשטוף אותו, לצחצחו ולהבריקו! מקובלת אני מבית אבא, שבמרוקו, שזה דבר גדול מאוד, וברצוני להוכיח לבורא עולם שאני אוהבת אותו ומייחלת לישועתו. אם אנקה את הבית שלו, את הדירה בה שוכן הקב"ה, אולי ירחם עלינו אלוקים ואצליח לעזור בכך לילדתי האומללה", כה היו דבריה של האישה שיצאו מלב כואב. האברכים שהתרשמו מאוד מהאמונה העזה המפעמת בקרבה, הודיעו בשמחה, שבעוד כמחצית השעה מסתיים סדר לימוד, ואז הם נוסעים לבתיהם, ובחפץ לב יאפשרו לה לנקות את בית המדרש. למחרת, מספר הרב קירשברג, כאשר חזרנו לכולל כמעט ולא הכרנו את בית המדרש, המקום היה כל כך נקי ומצוחצח, עד שאפשר היה להרגיש בחוש שהאישה והבת השקיעו בניקיון מאמצים רבים, ולא ויתרו גם על הפינות הקטנות, ועשו כל שלאל ידן על מנת שהכולל יצוחצח ויוברק.

לא עברו ימים אחדים, והשתיים נראות שוב בפתח בית המדרש ופניהן לא היו להן עוד. אושר ושמחה נראו על פני האם, שבישרה לאברכים, שבבדיקה שנעשתה לילדה לפני שעתיים, נדהמו הרופאים להיווכח שהמחלה חלפה כלא היתה. "הרופאים שאלו, כיצד עשינו את זה, ובאיזה בית חולים ביקרנו? וכשאמרתי להם את האמת שניקינו את בית המדרש היו הרופאים המומים", סיפרה האם, ולא נרגעה עד שהרימה תרומה גדולה לקופת הכולל, וביקשה לפרסם את הדברים כדי להוכיח לכל העולם, מה רב ועצום שכרו של המכבד את ביהמ"ד. (דברי חיים ע"פ עלינו לשבח).

(גיליון קדושת בתי מקדש מעט)

ברכת שהחיינו על תחפושת

/ הרב יצחק יעקב פוקס שליט"א

כמה טעמים נאמרו למנהג ההתחפשות בפורים: באליה רבה (תרצ"ו) - "זכר למרדכי שיצא בלבוש מלכות". בספר "מנהג ישראל תורה" (תרצ"ו) - "זכר לישועת פורים שהייתה נס מלובש ומחופש בדרך טבע". בשו"ת משנה הלכות (ג, ס) - "כיון שמחזרים על הפתחים לקבל מתנות לאביונים, וכדי שפושטי היד לא יתביישו, נהגו להתחפש". ב"מנהגי ישורון" (ק"ג) - כיון "שבימי אחשוורוש נהפכה הרעה לטובה, לכן נהגו להסתיר הפנים במסווה, רמז לכתוב: "ואנכי הסתר אסתיר פני" (דברים ל"א, י"ח).

התחפשות אישה לאיש ולהיפך: ברמ"א (תרצ"ו, ח): "מה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אישה ואשה כלי גבר, אין איסור בדבר מאחר שאין מתכוונים אלא לשמחה בעלמא". וראה משנ"ב בשם הב"ח שיש אוסרים, ועכ"פ צריך שיהא ניכר שהוא איש והיא אישה. וברשימות הגר"ח קנייבסקי שליט"א בשם החזון איש בראש ספר "אדר-פורים" להרה"ג צבי כהן זצ"ל, שמשמעות דברי הב"ח שיש לבטל המנהג.

ואמנם בספר "חוט שני" שבת ד, עמ' רע"ט מביא הגר"נ קרליץ זצ"ל מעשה באב שנכנס לחזון איש בפורים עם בתו המחופשת לבן, עם מכנסיים, והחזו"א גער בו, שזה חוסר צניעות, ונתן לאביה מגבת שיכסה את הבת עד שתגיע לביתה". בעניין זה, בוודאי לבני ספרד יש להחמיר יותר, שהרי המחבר בשו"ע לא הביא להקל בזה בפורים, ואכן בשו"ת יחווה דעת (ה, נ): "אסור לנערים ללבוש בגדי נשים, וכן לנערות ללבוש בגדי גברים אף לשמחת פורים, שלא התירו לעבור על איסור תורה בשביל שמחת פורים".

צביעת השיער לבחורים: אף שיש בצביעת שיער לאיש איסור "לא ילבש" אפשר להקל באופן שהצבע אינו מייפה אלא מכער (שו"ת משנת יוסף ח, י"ז). ועל כן, אפשר לצבוע בצבע ירוק או סגול (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל בספר "יבקשו מפיהו" ב, עמ' תס"ד ואינו דומה למעשה ייפוי הנשים (ראה שו"ת מהר"ם שיק יו"ד קע"ג).

תחפושת מפחידה: ברמב"ם (הלכות חובל ומזיק ב, ז) ובשו"ע (חו"מ ת"כ, ל"ב) שהמבעית [- מפחיד] את חברו, פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים. ובשו"ת חוט שני (פורים עמ' צ"ו): "יש להימנע מתחפושות מפחידות כי הפחד יכול להביא לידי סכנה".

ברכת שהחיינו על תחפושת: אם התחפושת עלתה כסף רב, ולבישתה מאד משמחת, אפילו אינה אלא ליום אחד - מברכים עליה שהחיינו ("מועדי הגר"ח" (קנייבסקי שליט"א תש"ע). ובספר "וזאת הברכה" (עמ' שט"ו), שלדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל הדבר אינו תלוי רק בשמחה אלא ביוקר הבגד. ובספר "גם אני אודך" (להגאון ר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א, או"ח קמ"א): מן הדין רשאי לברך, ואם חושש לברכה לבטלה יכוון בברכת שהחיינו על המגילה גם על התחפושת. תיקון התחפושת ביום פורים: אף במקום שנוהגים איסור מלאכה, כיון שהיא מלאכה לצורך שמחת פורים - מותר (תרומת הדשן, קי"ב)

התעלות האדם ע"י הגלות

/ הרב שמעון ממן שליט"א

"נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו"

"זאת תורת העולה, היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר". מבאר רבינו אור החיים הקדוש ע"ד הרמז, שבאה התוה"ק לכוין על הגלות האחרונה שאנחנו עדיין שרויים בתוכה. ולא גלות בלבד, אלא עינוי מאומות העולם. ובא ה' הצופה ומביט עד סוף כל הדורות, והודיע למשה רבינו לזרז את בני ישראל ובראשם את בני התורה, ולהודיעם את הדבר הזה כדלהלן. "זאת תורת העולה" אמר זאת, למעט כל העליות שאין עולה כמוה. חזר ופירש מי הוא זאת? ואמר היא העולה, כמו שנאמר מי זאת עולה מן המדבר. "על מוקדה על המזבח" הם שני דברים שנתייחדו בעם ישראל. האחד שאנחנו בני תורה, והשנית שאנחנו סובלים גלות יסורין ודלות. כנגד התורה אמר "על מוקדה" שהתורה נמשלה לאש. וכנגד הגלות וענפיה אמר "על המזבח", כי היסורין נמשלו למזבח להיותם מכפרים כמו המזבח. והודיע הכתוב כי על ידי שני דברים הללו, יזכו בני ישראל להתעלות על שאר אומות העולם.

וביאר הכתוב עד אימתי יהיו ישראל בגלות הנ"ל? "כל הלילה" שהוא זמן הגלות הנמשל ללילה. "עד הבוקר שהוא זמן שיריק עלינו ה' את כבודו ויבוא הבוקר. והזמן הוא אחר שיעבור 005 שנה לאלף השישי. כי יומו של הקב"ה אלף שנה, ומן השכל הוא להיות 005 שנה הראשונים של האלף השישי מידת לילה, ו005 האחרונים של האלף השישי מידת יום. וה' גילה סודו לעבדיו הנביאים באומרו "היה זרועם לבקרים" מיעוט רבים שניים, להורות שאם היו ראויים היו נגאלים לאחר 005 שנה של האלף החמישי. ומשלא היו ראויים, ממתין לגואלם לאחר 005 של האלף השישי.

ומה שאמר "ואש המזבח תוקד בו" בא לרמוז כי בעת הגאולה יעשן אף ה', ואש מפיו תאכל על אשר עינו את בני ישראל, ללא טיפת רחמים. וידוע שנחלקו הראשונים, היאך ישפוט ה' את אומות עולם על מה שהרעו לבני ישראל בגלויות. שהרמב"ם (פ"ו מהלכות תשובה ה"ה) סובר שישפוט אותם על כל מה שעשו רעה לישראל, ומאידך הראב"ד בהשגות (שם) חולק עליו וסובר, שלא יענשו אלא על אשר הרעו יותר מהקצוב ע"פ גזירת ה'.

ורבינו אור החיים מביא סייעתא לדעת הרמב"ם, שישפטם ה' על כל מעשיהם. כי אם היתה כוונת אומות העולם לקיים גזירת הבורא ית"ש, לא היה להם להוסיף ולרדות בבני ישראל ביתר שאת. ומזה שעינו אותם יותר מהצורך, התוספת תוכיח על העיקר. שאין כוונתם ביסורין שנותנים לבני ישראל, אלא מתוך שנאה הגדולה הטמונה בתוך לבם.

ודברים הללו צריכים לחזק ולעודד כל יהודי באשר הוא, ובפרט בדור האחרון שהגלות טרם סיומה הולכת ומתחזקת, שעל ידי קושי הגלות אנחנו עולים ומתעלים מעלה מעלה, בתנאי שאנחנו עוסקים בתורת ה' ושומרים את מצוותיו. וע"י זה נתחזק גם כן באמונה, שעתיד ה' להוציאנו מאפילת הגלות לאור גדול לגאולה השלימה בב"א.

הגרוזיני ש"התפגר" בפורים

פורים תשי"ג בבית מדרשו של הרבי מלובביץ' בברוקלין: ההתוועדות נפתחה במאמר חסידות עמוק, שהרבי אמר בטון ייחודי, בפנים רציניות ומרוכזות מאוד. אחר כך נעשתה ההתוועדות נינוחה יותר, ודברי התורה עסקו בענייני הפורים ותובלו בשירת ניגונים ובאיחולי 'לחיים' לנאספים הרבים. באמצע הלילה השתנו פניו של הרבי ונעשו שוב דרוכות ורציניות. היה זה סימן שבכוונת הרבי לומר עוד מאמר, מאורע חסר תקדים. אבל לפני שהחל את המאמר, ובפנים רציניות מאוד, סיפר הרבי כך:

לאחר מפלת הצאר, קיבלו היהודים כמה זכויות וביניהם זכות להשתתף בבחירות. האדמו"ר הרש"ב הורה להשתתף ולהצביע, ובעקבות ההוראה בא חסיד אחד, שהיה מנותק מהוויות העולם ולא היה מעודכן במתרחש במדינה. הלה התייצב בחרדת קודש, לאחר טבילה במקווה ומותניו חגורים באבנט, וביצע את המוטל עליו. כשיצא החוצה, הבחין בכמה בני-אדם מכריזים "הורה! הורה!" (קריאת עידוד רוסית). החסיד לא הבין את שפתם ופירש את הקריאה במשמעות אחרת - "הוא רע!"... וכך הצטרף והכריז: "הוא רע! הוא רע! הוא רע!"...

הרבי השתתק, והחסידים הבינו: באותם ימיו הפיץ סטאלין ימ"ש את אחת מעלילות הדם החמורות ביותר, שנודעה בתור "משפט הרופאים": תשעה רופאים, מתוכם שישה יהודים ובראשם רופאו האישי של סטאלין, הפרופסור היהודי מירון וובסי, נעצרו באשמת תכנון התנקשות כנגד ראשי המפלגה וסטאלין עצמו. זאת הייתה עלילה שפלה ומתוכננת כדי להכשיר את הקרקע לגירוש המוני של מיליוני יהודי ברית המועצות לארץ גזֵרה נידחת, ברפובליקת בירוביג'אן. כולם ציפו במתח למשפט הראווה, שהיה ברור כי גזר הדין הוכתב מראש.

מאות החסידים בבית המדרש בברוקלין נרעדו, ולפתע קמו על רגליהם והכריזו יחד שלוש קריאות קצובות: "הוא רע! הוא רע! הוא

רע!...". מיד אחר-כך פתח הרבי באמירת המאמר על הפסוק "על כן קראו לימים האלה פורים", והסתיים בקביעה שה'קליפה' מתבטלת ונכנעת לגמרי לפני הקדושה.

חלפו כמה ימים ושמועות שדלפו מאחורי מסך הברזל הִיכו את העולם בתדהמה: סטאלין העריץ מת. לאחר מכן התבררו הפרטים: אמנם בפורים הודיעו כי רק חלה, אבל האמת הייתה שסטאלין מת בפורים תשי"ג.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net